GuyAI
מבית GOOL בגרויות

סוג המבחן:	מבחן תנופה לדוגמה
כיתה:	ד'
מספר שאלות:	20
משך המבחן:	90 דקות
קובץ:	שאלון

עברית

מבחן תנופה לדוגמה לכיתה ד' – מבחן לדוגמה 1

שם: _____

בקובץ זה: המבחן - הטקסטים והשאלות, עם מקום לתשובות. התשובות וההסברים - בקבצים "תשובות" ו"פתרון מלא".

בהצלחה!

הוראות

במבחן שני טקסטים: טקסט מידע בשם "בית בין הכוכבים" וסיפור בשם "הכתם הכחול".

תחילה קִראו את הטקסט הראשון, וענו על השאלות העוסקות בו (שאלות 1–10).

אחר כך קִראו את הסיפור, וענו על השאלות העוסקות בו (שאלות 11–19).

בסוף ענו על שאלה 20, העוסקת בשני הטקסטים.

שִׂימו לב: כאשר אתם עונים על השאלות, אפשר לחזור לטקסט ולקרוא אותו שוב.

הקפידו על כתיבה ברורה בכל התשובות.

אם צריך לבחור תשובה נכונה אחת מבין כמה תשובות, סמנו את התשובה שבחרתם.

זמן המבחן: 90 דקות.

בַּיִת בֵּין הַכּוֹכָבִים: הַחַיִּים בְּתַחֲנַת הֶחָלָל

1 האם דִּמְיַנְתֶּם פעם איך זה לגור בחלל? איך אוכלים כשהאוכל מְרַחֵף באוויר? ואיך ישנים כשאין "למעלה" ואין "למטה"? יש אנשים שלא רק מדמיינים את זה – הם באמת חיים כך. אלה הם הָאַסְטְרוֹנָאוּטִים שגרים בתחנת החלל הבין־לאומית.

2 תחנת החלל היא מעבדה ענקית שמסתובבת סביב כדור הארץ. היא נמצאת בגובה של כ־400 קילומטרים מעל פני האדמה. מדינות רבות בנו אותה יחד, חלק אחרי חלק, והיא גדולה בערך כמו מגרש כדורגל. בכל פעם גרים בה כמה אסטרונאוטים, בדרך כלל במשך חצי שנה.

3 התחנה נעה מהר מאוד: היא מַקִּיפָה את כדור הארץ פעם אחת בכל שעה וחצי בערך. לכן האסטרונאוטים רואים את השמש זורחת ושוקעת כ־16 פעמים ביום! כדי שלא יתבלבלו, הם קובעים את שעות העבודה והשינה לפי השעון, ולא לפי האור שבחלון.

4

הדבר המוזר ביותר בתחנה הוא חֹסֶר הַמִּשְׁקָל. בתחנה שום דבר לא נופל למטה: עפרונות, ספרים ואפילו האסטרונאוטים עצמם – כולם מרחפים. כדי לעבור ממקום למקום, האסטרונאוטים לא הולכים, אלא דוחפים את עצמם בעדינות מהקירות. כדי שהחפצים לא יעופו לכל עבר, מַצְמִידִים אותם לקירות בעזרת סקוטש (וֶלְקְרוֹ) ובעזרת רצועות.

5

גם הארוחות בתחנה שונות מאוד מהארוחות בבית. האוכל מגיע בשקיות סגורות, ולפני האכילה מוסיפים לחלק ממנו מים חמים. האסטרונאוטים כמעט לא אוכלים לחם, כי פֵּרוּרִים קטנים עלולים לרחף באוויר ולהיכנס לעיניים או למכשירים החשמליים. במקום לחם הם אוכלים טוֹרְטִיוֹת – פיתות דקות שלא מִתְפּוֹרְרוֹת. גם השתייה אינה פשוטה: מים שיוצאים מכוס לא נשארים בה, אלא הופכים לטיפות שמרחפות בחדר. לכן שותים בעזרת קַשִּׁית מתוך שקית סגורה.

6

ומה עם השינה? בתחנה אין מיטות רגילות. לכל אסטרונאוט יש תא שינה קטן, בגודל של ארון בגדים. בתוך התא יש שק שינה שקשור לקיר. האסטרונאוט נכנס לשק וסוגר אותו, וכך הוא לא מרחף בזמן שהוא ישן ולא נתקע בציוד. יש אסטרונאוטים שמספרים שבלילות הראשונים קשה להירדם, כי אין כרית שמונחת מתחת לראש.

7

מים הם דבר יָקָר מאוד בתחנה, כי כל ליטר צריך להגיע מכדור הארץ בחללית. לכן בתחנה כמעט לא מְבַזְבְּזִים מים. מכונה מיוחדת אוספת את המים מהאוויר, מהזיעה ואפילו מהשתן, ומנקה אותם עד שהם נקיים לשתייה. בזכות המכונה הזאת רוב המים בתחנה חוזרים לשימוש. האסטרונאוטים גם לא מתקלחים: הם מנקים את הגוף במגבות לחות, וחופפים את השיער בשַׁמְפּוֹ מיוחד שלא צריך לשטוף.

8

מה עושים האסטרונאוטים כל היום? רוב הזמן הם עובדים. הם עורכים נִסּוּיִים מדעיים שאי אפשר לערוך על כדור הארץ – למשל, הם בודקים איך צמחים גדלים כשאין משקל. הם גם מתקנים את התחנה ושומרים עליה. בזמן הפנוי הם מצלמים את כדור הארץ מהחלון, קוראים ספרים ומדברים עם בני המשפחה בשיחות וידאו.

9

החיים בתחנת החלל אינם קלים, אבל האסטרונאוטים מספרים שזאת חוויה מיוחדת במינה. בכל פעם שהם מביטים מהחלון ורואים את כדור הארץ הכחול, הם נזכרים כמה הבית שלנו יפה – וכמה חשוב לשמור עליו.

מילה ומקורה: אסטרונאוט

אסטרונאוט הוא אדם שהתאמן במשך זמן רב כדי לטוס לחלל ולעבוד שם. המילה "אסטרונאוט" באה מהשפה היוונית: "אַסְטֵרוֹ" פירושו כוכב, ו"נָאוּט" פירושו מַלָּח – אדם שמפליג בספינה. כלומר, אסטרונאוט הוא "מלח של הכוכבים".

הַכֶּתֶם הַכָּחֹל

1 לקראת יום ההורים הודיעה המורה לאמנות על תערוכה גדולה בבית הספר. "כל אחד מכם יצייר את המקום האהוב עליו," אמרה, "והציורים יִתָּלוּ במסדרון הכניסה."
נוֹגָה ציירה את הגינה של סבתא שלה. איתמר, שישב לידה, צייר את הבית שלו בכפר. הוא עבד על הציור שבועיים שלמים: צבע כל חלון בקפידה, וצייר אפילו את הנדנדה שבחצר.

2 ביום האחרון לפני התערוכה יצא איתמר לשתות מים. נוגה רצתה לקחת צבע כחול מהשולחן שלו, ושלחה יד אל הצִנְצֶנֶת. אבל המַרְפֵּק שלה נתקל בכוס המים של המְכָחוֹלִים, והכוס הִתְהַפְּכָה. מים כחולים נשפכו ישר על הציור של איתמר, וכתם גדול התפשט בפינה של הדף, ליד הבית.

3 נוגה קָפְאָה במקומה. היא הביטה סביב: התלמידים האחרים היו עסוקים בציורים שלהם, והמורה עמדה ליד הכיור. אף אחד לא ראה מה קרה.
"אולי פשוט אשתוק," חשבה נוגה. "אף אחד לא יֵדַע שזאת אני."
הלב שלה הָלַם כמו תוף, והלחיים שלה בָּעֲרוּ.

4 איתמר חזר לכיתה וראה את הציור. "מה זה?!" קרא. "מי הרס לי את הציור?"
הקול שלו רעד, ונראה שהוא עומד לבכות. כל הילדים הסתובבו אליו.
המורה ניגשה ושאלה בשקט: "מישהו יודע מה קרה כאן?"
נוגה הסתכלה על הרצפה. היא ידעה שאם תודה, איתמר יכעס עליה, ואולי גם המורה. אבל היא ראתה את הפנים העצובות של איתמר, ולא יכלה לשתוק. "זאת אני," לָחֲשָׁה. "לא התכוונתי. המרפק שלי הפיל את הכוס. סליחה, איתמר."

5 איתמר הסתכל עליה בכעס. "שבועיים עבדתי על זה!" אמר, והסתובב ממנה.
נוגה הרגישה רע מאוד. כל השיעור היא הביטה בכתם הכחול וחשבה. פתאום היא שמה לב שהכתם נראה קצת כמו אגם קטן. "איתמר," אמרה בְּהִסּוּס, "מה אם נהפוך את הכתם לאגם? אפשר לצייר סביבו עצים וסירה קטנה."

איתמר שתק רגע ארוך. אחר כך הביט בכתם ומשך בכתפיו. "אין לי מה להפסיד," אמר. "הציור כבר הרוס בכל מקרה."

שניהם עבדו יחד עד סוף ההפסקה. נוגה ציירה קָנִים ירוקים סביב האגם, ואיתמר הוסיף סירה אדומה ושני ילדים שדגים מהסירה. כשהמורה ראתה את הציור, היא חייכה. "זה אחד הציורים היפים בכיתה," אמרה, ותלתה אותו במרכז התערוכה.

ביום ההורים עמד איתמר ליד הציור עם אבא שלו.
"מה החלק שאתה הכי אוהב בציור?" שאל אבא.
"את האגם," ענה איתמר וחייך אל נוגה. "והוא בכלל התחיל מטעות."
אבא שלו הרים גבה. "מטעות? איך זה?"
איתמר סיפר לו על הכוס שהתהפכה, על הכתם הגדול ועל הרעיון של נוגה.
"כשראיתי את הכתם, חשבתי שהכול נהרס," אמר. "לא האמנתי שאפשר לתקן את זה. אבל נוגה לא הסתירה מה קרה, וגם לא ויתרה."
אבא הביט בציור עוד רגע ארוך. "אתה יודע," אמר, "לפעמים הדברים הכי יפים מתחילים ממשהו שהשתבש."
נוגה, שעמדה בצד עם סבתא שלה, שמעה את הדברים וחייכה. בפעם הבאה שמשהו ישתבש, חשבה, היא כבר תדע מה לעשות.

שאלה 1 (4 נק') קריאה – טקסט מידעי

השאלה מתייחסת ל"בַּיִת בֵּין הַכּוֹכָבִים: הַחַיִּים בְּתַחֲנַת הֶחָלָל"

שאלות על הטקסט "בית בין הכוכבים". קִראו את הטקסט וענו על השאלות.

לפי הטקסט, למה האסטרונאוטים כמעט **אינם** אוכלים לחם?

1. כי לחם מתקלקל מהר מאוד בחלל.
2. כי פירורים עלולים לרחף ולהיכנס לעיניים או למכשירים.
3. כי אי אפשר להוסיף ללחם מים חמים.
4. כי האסטרונאוטים מעדיפים טורטיות.

שאלה 2 (4 נק') קריאה – טקסט מידעי

השאלה מתייחסת ל"בַּיִת בֵּין הַכּוֹכָבִים: הַחַיִּים בְּתַחֲנַת הֶחָלָל"

האסטרונאוטים רואים את השמש זורחת ושוקעת פעמים רבות ביום.

מה הסיבה לכך?

1. בתחנה יש הרבה חלונות גדולים.
2. התחנה נמצאת קרוב מאוד לשמש.
3. האסטרונאוטים ערים יותר שעות מאשר על כדור הארץ.
4. התחנה מקיפה את כדור הארץ מהר מאוד.

שאלה 3 (5 נק') קריאה – טקסט מידעי

השאלה מתייחסת ל"בַּיִת בֵּין הַכּוֹכָבִים: הַחַיִּים בְּתַחֲנַת הֶחָלָל"

השלימו את הקטע לפי פסקה 6.

שימו לב: אפשר לכתוב יותר ממילה אחת על כל קו.

לכל אסטרונאוט יש _____ (1) קטן, בגודל של ארון בגדים. בתוכו יש _____ (2) שקשור לקיר. כך האסטרונאוט לא _____ (3) בזמן שהוא ישן.

שאלה 4 (4 נק') קריאה – טקסט מידעי

השאלה מתייחסת ל"בַּיִת בֵּין הַכּוֹכָבִים: הַחַיִּים בְּתַחֲנַת הֶחָלָל"

בפסקה 7 כתוב: "מים הם דבר **יָקָר** מאוד בתחנה".

מה פירוש המילה "יָקָר" במשפט הזה?

1. חשוב ונדיר, ולכן צריך לשמור עליו

2 עולה הרבה כסף בחנות

3 אהוב מאוד על האסטרונאוטים

4 מגיע מארץ רחוקה

שאלה 5 (6 נק') קריאה – טקסט מידעי

השאלה מתייחסת ל"בַּיִת בֵּין הַכּוֹכָבִים: הַחַיִּים בְּתַחֲנַת הֶחָלָל"

בתחנת החלל יש בעיות שאין בבית שלנו.

השלימו את הטבלה לפי הטקסט. השורה הראשונה היא דוגמה.

	הבעיה בתחנה	הפתרון של האסטרונאוטים
דוגמה	פירורים של לחם מרחפים באוויר.	*אוכלים טורטיות במקום לחם.*
א.	חפצים מרחפים ועפים לכל עבר.	_____
ב.	מים שיוצאים מכוס הופכים לטיפות שמרחפות.	_____
ג.	_____	מכונה מנקה את המים מהאוויר, מהזיעה ומהשתן.

שאלה 6 (4 נק') קריאה – טקסט מידעי

השאלה מתייחסת ל"בַּיִת בֵּין הַכּוֹכָבִים: הַחַיִּים בְּתַחֲנַת הֶחָלָל"

בסוף הטקסט יש מסגרת שכותרתה "מילה ומקורה: אסטרונאוט" (פסקה 10).

מה המטרה של המסגרת הזאת?

1 לספר על מלחים שהפליגו בספינות בעבר

2 לתאר איך מתאמנים האסטרונאוטים לפני הטיסה

3 להסביר מה פירוש המילה אסטרונאוט ומאין היא באה

4 להראות שהאסטרונאוטים מדברים בשפה היוונית

שאלה 7 (4 נק') קריאה – טקסט מידעי

השאלה מתייחסת ל"בַּיִת בֵּין הַכּוֹכָבִים: הַחַיִּים בְּתַחֲנַת הֶחָלָל"

הטקסט נפתח בכמה שאלות (פסקה 1).

למה בחר הכותב לפתוח את הטקסט בשאלות?

1 כדי לעורר סקרנות אצל הקוראים, כך שירצו להמשיך לקרוא

2 כי הכותב עצמו לא יודע את התשובות

3 כדי לבדוק מה הקוראים כבר יודעים על החלל

4 כדי שהקוראים ישלחו לו תשובות במכתב

שאלה 8 (6 נק') קריאה – טקסט מידעי

השאלה מתייחסת ל"בַּיִת בֵּין הַכּוֹכָבִים: הַחַיִּים בְּתַחֲנַת הֶחָלָל"

דנה קראה את הטקסט ואמרה: "בתחנת החלל הכול קל יותר, כי שום דבר לא כבד שם."

האם אתם מסכימים עם דנה? הסבירו את תשובתכם בעזרת דוגמה מהטקסט.

שאלה 9 (6 נק') קריאה – טקסט מידעי

השאלה מתייחסת ל"בַּיִת בֵּין הַכּוֹכָבִים: הַחַיִּים בְּתַחֲנַת הֶחָלָל"

חברה שמתכננת ציוד לחלל ביקשה מכם רעיונות.

הציעו **שני** חפצים חדשים שיכולים לעזור לאסטרונאוטים בחיי היום־יום בתחנה, והסבירו איך כל חפץ יעזור להם.

השתמשו בדמיון והיו יצירתיים! החפצים אינם כתובים בטקסט, אבל ההסבר צריך להתאים למה שלמדתם על החיים בתחנה.

דוגמה: החפץ: מברשת שיניים עם שקית קטנה שאוספת את המים. ההסבר: כך טיפות המים לא ירחפו בחדר.

חפץ ראשון: _____ הסבר: _____

חפץ שני: _____ הסבר: _____

שאלה 10 (4 נק') קריאה – טקסט מידעי

השאלה מתייחסת ל"בַּיִת בֵּין הַכּוֹכָבִים: הַחַיִּים בְּתַחֲנַת הֶחָלָל"

מהו הנושא המרכזי של הטקסט "בית בין הכוכבים"?

1. איך בנו מדינות רבות את תחנת החלל
2. אילו ניסויים מדעיים עורכים בתחנת החלל
3. למה חשוב לשמור על כדור הארץ
4. איך האסטרונאוטים מסתדרים בחיי היום־יום בתחנת החלל

שאלה 11 (6 נק') קריאה – טקסט סיפורי

השאלה מתייחסת ל"הַכָּתֶם הַכָּחֹל"

שאלות על הסיפור "הכתם הכחול". קִראו את הסיפור וענו על השאלות.

מה קרה לציור של איתמר, ואיך זה קרה? (שורות 7–10)

שאלה 12 (4 נק') קריאה – טקסט סיפורי

השאלה מתייחסת ל"הַכֶּתֶם הַכָּחֹל"

בהתחלה חשבה נוגה לשתוק ולא לספר שהיא שפכה את המים.

למה היא חשבה לשתוק?

1. כי היא לא שמה לב שהציור נרטב.
2. כי היא פחדה שאיתמר והמורה יכעסו עליה.
3. כי היא רצתה שהציור שלה יהיה היפה ביותר.
4. כי המורה ביקשה מהילדים לא לדבר בשיעור.

שאלה 13 (4 נק') קריאה – טקסט סיפורי

השאלה מתייחסת ל"הַכֶּתֶם הַכָּחֹל"

בשורה 14 כתוב: "הלב שלה הָלַם כמו תוף, והלחיים שלה בָּעֲרוּ".

מה המשפט הזה מלמד על נוגה?

1. היה לה חם מאוד בכיתה.
2. היא אוהבת לנגן בתופים.

3 היא הייתה נרגשת ומפוחדת מאוד.

4 היא הייתה חולה ביום הזה.

שאלה 14 (8 נק') קריאה – טקסט סיפורי

השאלה מתייחסת ל"הַכֶּתֶם הַכָּחֹל"

הרגשות של איתמר משתנים במהלך הסיפור.

א. איך הרגיש איתמר כשראה את הכתם על הציור? כתבו רגש אחד, והעתיקו מהסיפור מילים שמראות את הרגש הזה (שורות 15–22). (4 נק')

ב. איך הרגיש איתמר בסוף הסיפור, ביום ההורים? הסבירו איך אפשר לדעת זאת (שורות 32–38). (4 נק')

שאלה 15 (4 נק') קריאה – טקסט סיפורי

השאלה מתייחסת ל"הַכֶּתֶם הַכָּחֹל"

מה היה הרעיון של נוגה כדי לתקן את הציור?

1 להפוך את הכתם לאגם ולצייר סביבו

2 לצייר לאיתמר ציור חדש במקום הישן

3 לנגב את הכתם במגבת עד שייעלם

4 לבקש מהמורה עוד שבוע לצייר

שאלה 16 (5 נק') קריאה – טקסט סיפורי

השאלה מתייחסת ל"הַבֶּתֶם הַכָּחֹל"

לפניכם חמישה אירועים מהסיפור. האירועים אינם מסודרים לפי הסדר שבו קרו.

כִּתבו ליד כל אירוע ספרה מ־1 עד 5 לפי הסדר בסיפור. האירוע הראשון כבר מסומן.

___ נוגה הודתה שהיא שפכה את המים.

1 איתמר יצא מהכיתה לשתות מים.

___ המורה תלתה את הציור במרכז התערוכה.

___ כוס המים התהפכה על הציור.

___ נוגה שמה לב שהכתם דומה לאגם.

שאלה 17 (4 נק') קריאה – טקסט סיפורי

השאלה מתייחסת ל"הַבֶּתֶם הַכָּחֹל"

בסוף הסיפור איתמר אומר על האגם: "והוא בכלל התחיל מטעות" (שורה 34).

מה איתמר רוצה לומר?

1 שנוגה צריכה לקבל עונש על הטעות שלה

2 שהוא עדיין כועס על נוגה

3 שהוא צייר את האגם לבד, בלי עזרה

4 שגם מטעות יכול לצאת דבר טוב

שאלה 18 (4 נק') קריאה – טקסט סיפורי

השאלה מתייחסת ל"הַכֹּתֶם הַכָּחֹל"

איזה משפט מתאים ביותר למסר של הסיפור "הכתם הכחול"?

1. כדאי לעבוד תמיד לבד, כדי שאף אחד לא יקלקל.
2. כשמודים בטעות ומנסים לתקן אותה, אפשר להפוך אותה להצלחה.
3. ציור יפה הוא ציור שאין בו אף טעות.
4. מי שעושה טעות צריך להתרחק מהחברים שלו.

שאלה 19 (6 נק') קריאה – טקסט סיפורי

השאלה מתייחסת ל"הַכֹּתֶם הַכָּחֹל"

אף אחד לא ראה את נוגה שופכת את המים, ובכל זאת היא הודתה.

האם לדעתכם נוגה עשתה נכון כשהודתה? הסבירו את דעתכם בעזרת **שני** דברים שקרו בסיפור.

שאלה 20 (8 נק') קריאה – השוואה בין טקסטים

השאלה מתייחסת ל"בַּיִת בֵּין הַכּוֹכָבִים: הַחַיִּים בְּתַחֲנַת הֶחָלָל" ול"הַכֹּתֶם הַכָּחֹל"

שאלה על שני הטקסטים.

גם בטקסט "בית בין הכוכבים" וגם בסיפור "הכתם הכחול" יש דמויות שמוצאות פתרון לבעיה.

א. כִּתבו פתרון אחד מכל טקסט.

ב. מה **דומה** בין שני הפתרונות שכתבתם?

עוד מבחנים עם פתרונות מלאים: www.guyai.co.il/meitzav/hebrew-4